GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Joi'a si Dumineca, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/2 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu 21/2 galbini mon. sunatória.

Anulu XXXVIII.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Taxe timbrale a 30 cr. de fiecare publicare.

Nr. 49. **Brasiovu 21|9 Iuliu** **1875.**

OBSERVATIUNI

la reportulu comissiunei de 27 a congressului catoliciloru din a. 1871 datu la petitiunea unoru catolici de ritulu grecescu. —

(Capetu.)

II. Cumca fundatiunile particularie ale gr. cath. se lasa neatinse, si dupa destinatiunea loru fara schimbare voru fi de a se administrá prin acei'a, cari din vechime dupa dreptu si dispusetiunea fundatoriloru suntu spre acésta chiamati. —

Observatiune. Lasandu altora mai competenti a judecá intru catu s'au manipulatu cu exactitate si conformu dorintiei fundatoriloru insemnatele fundatiuni ale archidiecesei Alb'a-Iuliei, si intru catu ar' fi de a se luá mesure urgente si eficace, spre assecurarea si prosperarea aceloru fundatiuni: me indestulescu a constatá ací, cum ca de s'ar' face pe voi'a congressului din Pest'a, apoi dupa § 18 alu statuteloru sale tóte averile si fundurile besericesci din provinci'a Alb'a-Iuliei s'ar' supune supraveghiarei congressului din Pest'a, éra in § 63 alu statuteloru congressului din Pest'a, se facu dispusetiuni si preste tóte fundatiunile particularie ale provinciei gr. cath. a Alb'a-Iuliei; candu dupa can. 25 si 26 alu sinodului dela Chalcedonia can. 35 alu sinodului Trullanu si can. 11 alu sinodului alu II-lea din Nicea, dreptulu de a manipulá, supraveghiá si administrá averile besericesci, ori de ce natura se fia acele, se cuvine **auctoritatei diecesane**, — si la casulu de lipsa, si prin intrevenirea auctoritatei metropolitane, fara neci unu amestecu alu auctoritatiloru din alte provincie besericesci. — Si dreptulu acesta alu provinciei gr. cath. a Alb'a-Iuliei s'a assecuratu si prin Bull'a pontificia, scotiendu-se tóte besericele si tóte parochiele din territoriulu acestei provincie, de sub orice influintie si superioritate a primatelui din Strigonu, si prin urmare si a congressului ori senatului dirigente, constituitu sub presidiulu aceluiasi primate. —

Deci congressulu din Pest'a lucra in contradicere flagranta cu canónele besericei gr. cath. catu si in contra textului apriatu alu Bullei pontificie, candu in §§-ii 21 si 22 ai statutului seu si-au arrogatu dreptulu de a se ingrijf despre imbunatatirea starei materiali a clerului, despre regularea sarcineloru besericesci ale credentioniloru si despre proportiunea aruncaturiloru de taxe, care ar' fi a se face preste poporulu romanescu alu acestei provincie metropolitane. —

III. Cumca diecesele gr. cath. cu privire la sistem'a de invetiamentu, ce se va statorí pentru tóta tiér'a, voru poté se proiectedie modificari, si voru poté-o pofti, cá acele modificari se se ié in consideratiune. —

Observatiune. In intielesulu Bullei pontificia totufelulu de institute gr. cath. de pre territoriulu provinciei Alb'a-Iuliei, suntu scóse de sub ori-si ce alta jurisdictiune besericésca; dér' dupa § 15 din statutele congressului r. catholicu dela Pest'a, afara de seminariele teologice, tóte celelalte institute de invetiamentu, au se primésca organisatiune si sistema de invetiamentu dela congressulu din Pest'a, care va regulá si starea, calificatiunea si provisiunea professoriloru si a docentiloru *).

*) Cu alte cuvente: va cassá tóte scólele confessionali romanesci, si le va prefacé in confessionali maghiare.

Dupa delaturarea flagranta a dreptului ce are provinci'a Alb'a-Iuliei de a organisá institutele proprie, cuprinse in § 15 din statute, comissiunea de 27 in reportulu seu face promissiuni gr. catholiciloru, indrumandui la discretiunea si grati'a acelui congressu. —

Si cu aceste se restorna si asertiunea din acelu report, ca adeca „in privinti'a dispusetiuniloru preste institute se incungiura tóte, ce prin centralisatiune ar' poté conduce la vetamarea interesseloru speciali si ar' poté desteptá si produce ingrijiri din punctu de vedere rituálu ori nationalu." — Spre a arátá catu de putienu, fundata este assecurarea acésta a comissiunei de 27, este destulu a considerá, ca § 15 conferesce congressului din Pest'a, dreptulu de a statorí sistem'a de invetiamentu, si a dispune preste professorii si docentii din provinci'a Alb'a-Iuliei. —

IV. Cumca cu privire la complenirea scauneloru episcopesci afara de archiepiscopatulu Alb'a-Iuliei, celelalte, cá basate pre fundatiune regésca mai nóua, cadu sub una si accessi privintia cu celelalte episcopate din Ungari'a. —

Observatiune. In protocolulu conferintiei ministeriali din din 18 Novembre 1850, in care s'a decisu restaurarea metropoliei Alba-Iuliei: denumirea immediata prin Maiestatea Sa a episcopiloru Gherlei si alu Lugosiului numai pana la intemplaud'a regulare a conferirei episcopateloru s'a reservatu; Inse

a) actulu acel'a nu a potutu despoiá pre clerulu gr. cath. din Transilvani'a si partile ei impreunate, de dreptulu ce -lu a avutu de a face in sinodu trina candidatiune, pentru ca clerulu transilvanu n'a fostu representatu in acea conferintia ministeriale, neci a renunciatu candva la dreptulu seu ce l'a avutu din timpu nememorabilu; ci la tóte occasiunile a pretiusu se i se concéda de a se folosí de dreptulu seu; dreptuacea clerulu diecesei gr. cath. a Gherlei, precum si clerulu din partile transilvane ale diecesei Lugosiului, pana in diu'a de astadi sustiene dreptulu seu de a candidá trei insi apti spre a se denumí din trensii episcopulu loru, si pentru acea nu póte veni sub una categoria cu celelalte cleruri din Ungari'a, cari neci candu n'an avutu unu asemenea dreptu.

b) Dér' episcopatele gr. cath. ale provinciei Alb'a-Iuliei, fara vatemarea cea mai flagranta a canóneloru besericei gr. cath. nu potu se fia supuse alineiei a) din § 35 alu statuteloru, in care se dice, ca senatulu dirigente, in complenirea scauneloru metropolitane si episcopesci, va ascultá pe chorulu episcopescu. Déca ací sub chorulu episcopescu se intielegu numai episcopi comprovinciali, tréca duca-se; déca inse prin chorulu episcopescu se intielegu si alti episcopi, cari nu se tienu de acea provincia, in care are se se faca complenirea, atunci acésta dispusetiune cu privire la provinci'a metropolitana a Alb'a-Iuliei, tala in dreptulu celu mai invederatu ce li se asigura prin canónele besericei gr. cath., anume in can. 4 alu sinod. I dela Nicea, can. 19 dela Antiochi'a, can. 12 dela Laodicea. — Can. 3 alu sinod. II dela Nicea, in cari canóne tóte metropolitului cu episcopii comprovinciali li se atribue dreptulu de a conlucrá la alegerea si constituirea episcopului la scaunele vacante, fara neci unu amestecu alu episcopiloru din alte provincie besericesci. —

Ce privesce cele 4 puncte propuse de comissiunea de 27, cá se se enuncie cá decissiune prin congressu:

1. Din cele premisse se póte intielege intru catu e fundata, si ce pondu trebue se se atribue dechiaratiunei, cumca autonomi'a gr. catholiciloru cu privire la ritulu, disciplin'a besericésca, organismulu internu si fundatiunile loru private se sustiene, si nu se tiene de sfer'a de activitate a autonomiei. —

2. Se potu intielege si causele pentru cari gr. cath. romani se tienu departe dela parteciparea la acelu congressu.

3. Se vede si lips'a exoperarei, ca acele statute preste romani gr. cath. se nu se estinda, si pentru acestia se se céra dela Maiestate facultatea de a conchiamá unu congressu deosebitu alu provinciei nóstre metropolitane. —

4. Care apoi cá auctoritate coordinata va poté regulá in delegatiuni relatiunile romaniloru gr. cath. cu fratii latini in trebile cele comune. —

Resumatu la alegerile dietali din Transilvani'a.

Politic'a romaniloru transilvani incepe se aduca la matoritate fructele cele salutarie nu numai pentru poporulu romanescu, ci pentru patri'a intrega. Cá se tacemu de sasi, chiaru maioritatea maghiariloru si a renegatiloru nostri vinu cá prin **tienuta** loru se dè dreptate romaniloru. Se cere inse cá se restabilimu adeverulu, pe care mai alesu diariale din Clusiu au fruntea de a-lu desfigurá si intunecá.

Indesiertu ele -si repetu minciunile, ca-ci intr'acea resistenti'a passiva in contra funesteloru mesuri luate dela Budapest'a asupra marelui principatu alu Transilvaniei incepe se fia recunoscuta chiaru de catra maghiari, cá singura capabila de a deschide ochii **regimului in regiunile supreme**; pentru ca acumu, dupa optu ani, vedu si ei, ca fantasi'a loru cea orientale 'ia insielatu fórte reu, ca tóte caciulitorele pe la Budapest'a la cate s'au degradatu in acesti optu ani nu le-a folositu nimicu mai multu, decatu le spusese c. D. Bánfy in éra'a trecuta, adeca le castigá frumósele titluri de cersietori, de prosti, de corciture séu renegati, de olah mágnás, fertály mágnás, si magnati de formatu doudecíu, pre candu in acelasiu tempu tiér'a devení la sapa de lemnu, cadiuta in robi'a creditoriloru straini.

Unii romani ne scotu ochii cu impregiurarea, ca nite colo, dintre romani totu s'au amestecatu la alegeri, ca solidaritatea nu a fostu absoluta, fara picu de exceptiune. Aceia inse uita, séu se facu a uitá, ca conferentiei dela Sibiiu i se luá auctoritatea cuvenita prin voturile generatiunei june, care avù capritiulu de a insiste cá se o boteze „intrunire de particulari," si cari nu voira se audia de plenipotentiele pe care le avea cativa membri incarcate cu numeróse subscriptiuni, dela comune si dela particulari. Déra tocma de nu ar' fi intrevenitu acelu casu, care comandante practicu si dedatu a combiná tóte impregiurarile, va cutediá se-si predica sie expeditiune bellica, in care se nu pérdia. nici-unu omu, nici una compania, nici una batalia, Dica cine cate verdi si uscate, déra resistenti'a passiva inca este lupta si anume in situatiunea, in care ne aflamu, ea este una din luptele cele mai grele,

problematica, supusa la mii de tentatiuni. Politic'a resistentiei passive inca presupune la sustienatorii ei matoritate politica, midiulóce materiali, organe executive, solidaritate nu faciarita, ci esita din convictiune, in fine lipsa absoluta de tradatori. Déra se vedemu resultatele conclusului nostru, se resumamu pre catu se póte mai multe acte electorali din Transilvani'a, si apoi se tragemu bilancea.

Vomu incepe dela Brasiovu si vomu merge din tienutu in tienutu.

Romanii din Brasiovu s'au abtienutu cu totulu dela alegerile dietali.

Romanii din comunele districtului s'au abtienutu asemenea, cu esceptiune de vreo duoi trei deregatori.

In districtulu Fagarasiului abia au mersu la urna a trei'a parte dintre boierii odenióra calviniti, apoi primarii, notarii si cei platiti cu bani, ómeni cá vai de ei.

In sasimea de preste Oltu s'a dusu protopopulu gr. res. Maeru cu ai sei, éra celu gr. cath. a remasu cu ai sei a casa („Sieb. Tageblatt).

In Alb'a-Iuli'a nu a mersu nici-unu romanu la urna.

In Sibiiu au alesu numai sasii, déra si din ei au absentatu multime.

In urbea Orastia si in tienutulu seu, adeca in ambele cercuri, s'a jocatu adeverata comedia; romanii inse cu prea pucina exceptiune, au observatu strictu program'a dela Sibiiu. Despre acést'a inse mai pe largu in nr. v.

In Seghisióra numai una parte de sasi.

In scaunulu Miercurei nimeni.

In Abrudu-Rosii'a nici-unu romanu.

In districtulu Naseudului nici unu romanu.

In comitatulu Cetatiei-de-Balta cerculu inferioru au mersu trei romani cá primari si comuneloru, déra si din vreo 700 de maghiari si sasi au partecipatu numai 200, cari alesera pe fratele ministrului Tisza prin aclamatiune, „alam-dalam" cumu dicu turcii. In cerculu de susu din caus'a pressiunei cumplite au fostu siliti se mérga si cativa romani lipsiti.

In comitatulu Solnocu inter. famili'a comitelui Bethlen a cumparatu si cateva voturi romanesci cu cate 3 florini, éra la nisce dascali li s'au datu cate 50 fl. pentru ostenéla. Pressiune brutala.

In cerculu superióre din comitatulu Clusiului, adeca pe la Mociu, pe unde inca suntu fórte multi nobili (boieranasi), din optu mii de alegatori conscrisi au mersu la alegere 102, di: una suta doi insi, dintre cari 41 au fostu romani.

La Bistritia inca au fostu adeverata bajocura, ca din tóta multimea alegatoriloru din diverse nationalitati au mersu numai 145 de sasi.

Fórte mare rusine si-au facutu cativa romani amestecati cu secuii in scaunulu Muresiului, cari au mersu de au datu voturile loru la cunoscutulu tiranu Jenei Josef, care in 1848 et 49 versase fórte multu sange romanescu, si care chiaru in cele optu luni ale domniei asiatice din 1861 incepuse a trage case satesci preste capetele unoru familii romanesci.

In alte cercuri electorali din comitate, afara de unii primari, notari si alti subordinati mici, alti romani nu au mersu la urna. Intre sasi nici atati romani nu s'au vediutu, din caussa precum se vede, ca in acele parti a lipsitu pressiunea si incercarile de corruptiune. Este de insemnatu, ca pe preotii cati au partecipatu la alegeri, i-ai poté incarcá prea bine in dóue vagóne; si totusi numerulu preotiloru de ambele confessiuni pe territoriulu Transilvaniei trece preste 2500 de suflete, pre langa cari mai suntu si vre-o miie de docenti, apoi alte cateva mii de romani trecuti prin scóle, cari inse au alte vocatiuni ale vietiei. Mai toti acesti barbati intelligenti s'au abtienutu dela urna.

Tóte aceste suntu asia; déra „diplomati'a" nóstra ardeléna se crede in dreptu a pretende passivitate absoluta, si se face ca nu scie nimicu de circulariulu presidiale tramisu dela Pest'a la toti prefectii si subprefectii din caus'a conferentiei dela Sibiiu. Faca bine „diplomati'a" si publice acelu circulariu, ca -lu are, apoi se vorbimu si mai departe. Pana una alta noi dupa tóte informatiunile cate avemu la mana, constatamu acelu adeveru, ca dintre miile de alegatori sasesci, séu mai bine sasiigermani din Transilvani'a, computati toti la unu locu, abia a mersu a trei'a parte la urna, éra ceilalti s'au abtienutu. Intru asemenea dintre diecile de mii alegatori maghiari-secui ai Transilvaniei nici pe diumetate nu au partecipatu la alegeri. Mai multu si decatu acést'a: Dintre magnatii betrani si alti barbati de renume din acestu mare principatu, mai nici unii nu-si pusera candidatur'a; din contra, la mai multe locuri au esitu din urna nesce nume cu totulu obscure, pe carii afara de tienutulu in care traiescu, nu-i cunoscuse nimeni. Spunemu dreptu, ca noi amu asteptatu cá lucrurile se ajunga acolo unde le vedemu, déra ele venira mai curendu decatu asteptaseramu noi; asia déra ne vene camu desientiata acésta passivitate sasésca si secuiésca, si ne gâdele expressiuni cá ale lui Wachter: „A fostu erróre mare, ca s'a priimitu uniunea neconditionata, ceea ce dicu si secuii si parte mare din maghiari."

Cine a indemnatu pe miile de sasi, cine pe diecile de mii maghiari-secui din Transilvani'a, cá se remana pe acasa, cá se se abtiena dela alegeri? Romanii de siguru ca nu.

Tocma cetimu in „Albin'a" nr. 46 affirmatiunea ca „fratii ardeleni ar' fi poftitu, cá si romanii din Ungari'a si Banatu se proclame passivitatea." Noi nu scimu nimicu de una pofta cá acésta a romaniloru din Ardealu, nu amu vediutu nici unu conclusu esitu dela vreo adunare ori conferentia de ale romaniloru transilvani adusa in sensulu acesta. Las' ca romanii transilvani, ori-candu a fostu vorba de dreptulu publicu alu tierei, de tiéra insa, de autonomi'a, de legislatiunea ei, s'au feritu din principiu bine judecatu, de a se amestecá in affacerile locuitoriloru Ungariei, déra nici chiaru pe altu terrenu n'au aflatu cu cale, ca-ci n'au vediutu tempulu venitu pentru asemenea ingerentia. Déra a disu asia ceva vre-unu particulariu? Natiunea inse nu se póte trage la nici o respundere pentru opiniunile particulariloru. De altumentrea, pre catu cunóscemu noi opiniunile romaniloru ardeleni descoperite pe cale privata, apoi acele au cumpanitu mai multu intr'acolo, cu romanii din Ungari'a si si din Banatu se se adopere din respoteri a alege catu mai multi representanti de nationalitate romanésca in diet'a Ungariei, buni romani si buni patrioti, liberi, independenti, cá se-si afirme existenti'a natiunei in acea tiéra si capacitatea propria de legislatori intielepti, se sufere perseverandu, se dè informatiuni exacte, se infrunte falsificarile de adeveru la tóta ocasiunea, se nu despere niciodata; program'a loru se sune pe dieci de ani inainte. Alt'a e in epoc'a acésta cestiunea politica a romaniloru din Ungari'a si cu totulu alt'a a celoru din Transilvani'a. —

Brasiovu, 20 Iuliu st. n. 1875.

Marea bucuria, ce resultatulu stralucitu alu nóueloru alegeri o reversase in animele imbetate de triumfulu momentanu alu maghiarismului esaltatu si calvinisticu; acea bucuria nutrita de nevinovat'a idea, ca barc'a statului maghiaru este dejá scapata de naufragiulu ce o asceptá, — nu numai ca nu se mai manifesta in vertegiuri spumegatórie, ci pare a se fi recitu si potolitu cu deseversire. Pana acum a fostu intrebarea, de a se alege o camera, care se asculte de porunca si se stè totu-deaun'a la dispusetiunea unui individu, care vrè se-si realiseze nisce planuri gigantice si salutarie pentru statulu maghiaru in genere si pentru maghiarismu in specie; acum inse ne aflamu cu unu pasu mai departe, ca-ce ne vedemu inaintea intrebarii, ca ce agende va avé nóu'a camera de deliberatu si ce garantia da ea, ca agendele de mare importantia, ce le va deliberá ea, voru asecurá esistinti'a statului ungurescu, séu i voru preperá neevitabil'a lui cadere.

Spre a discute acésta tema nu voimu se ni luamu nice tempulu, nice ostenél'a, ca-ci pre langa acea ca este de o natura delicata, mai are inca si o lature intunecósa, pre care o potemu timbrá de ingrata si odiosa. Cu tóte aceste inse vomu comunicá aici parerea unui barbatu maghiaru, care trece intre cei mai de frunte politici. Precandu d-nulu Tisza cu creaturele sale crede, ca la revisiunea pactului dualisticu i va succede a impuciná deficitulu statului ungurescu cu ajutoriulu si pre socotél'a celeilalte parti a monarchiei, pre atunci acestu barbatu unguru este de convictiunea, ca guvernulu si camer'a austriaca, cari si asiá credu, ca Ungari'a a primitu la impacatiune partea cea mai buna, nu voru consemti cu nice unu pretiu a mai face vre-o nóua concessiune unguriloru. Si Domnitoriulu, silitu de disposisiunea spiriteloru ce domnesce in tierele sale de coróna, inca nu va avé ce face alt'a, decatu a sprigini pre guvernulu austriacu in nisuintiele lui de a sustiené statulu quo. Tisza inse va insiste si persiste pre langa realisarea nóueloru pretensiuni unguresci si, provocandu-se la multimea capeteloru, ce numera partit'a sa, va merge asiá departe, incatu insusi -si va frange gûtulu. Apoi afara de acést'a, inca la tómna se va semti necesitatea contractarii unui imprumutu nou, care impregiurare i va sdrunciná prestigiulu si i va nimici nimbulu chiaru inaintea adoratoriloru sei. Astfeliu politic'a agressiva a lui Tisza va aduce lucrurile acolo, incatu regele Ungariei, voindu a evitá conflictulu cu imperatorele Austriei, se va vedé necesitatu a demissioná pre d-lu Tisza si a concrede lui Sennyey formarea noului cabinetu. Déca acest'a nu va avé increderea camerei, va disolvá-o si va face alegeri nóue. Astfeliu ungurii voru totu alege pana candu voru mai avé pentru cine si pentru ce se aléga; in fine -si voru mancá si ei parlamentulu cá si ciganii beseric'a.

De altmintrelea momente insemnate nu se mai ivescu nice in politic'a interna, nice in cea esterna. Alegerile s'au inchiatu si sessiunea mórta s'a inceputu; cea mai mare parte dintre ministri a plecatu in calatoria prin tiéra, asiá incatu de presinte d-lu Trefortu se afla in placut'a si fericit'a ocasiune de a conduce frenele guvernului. Cu tóte aceste inse d-sa se tiene inca strinsu de affacerile resortului seu de instructiune publica. In calitatea sa de ministru alu instructiunii publice dlu Trefortu a emisu dilele aceste o ordinatiune, prin care introduce si in privinti'a scóleloru reali cursulu de optu ani, incependu dejá cu anulu scolasticu viitoriu. Si acést'a va avé se se intemple astfeliu, ca acei scolari, cari au petrecutu cursulu alu treilea cu calculi de eminentia, se fia primiti in classea a cinci'a, cei cu calculi de midiulocu in classea a patr'a, éra cei stabi de totu se remana in a trei'a classe.

Analogu cu gimnasiele se va depune in viitoriu esamenu de maturitate si la scólele reali. Ministrulu voiesce, cá acésta nóua organisatiune se se introduca neamenatu si la scólele reali, cari nu suntu infiintiate si tienute din bugetulu statului.

ROMANI'A se afla in mare agitatiune. Atatu concessiunea pentru construirea linieloru ferate Ploiesci—Predealu si Adjudu—Ocn'a, data companiei anglese Crawley, catu si conventiunea comerciala inchiata cu Austro-Ungari'a s'au primitu de catra ambele corpuri legiuitórie. In momentulu candu s'a primitu in camer'a deputatiloru conventiunea comerciale, opositiunea constatatória din 10 barbati, fruntasi alesi, a parasitu camer'a si si-a depusu mandatele. Prin acésta demissiune s'a datu unu protestu poternicu contra actului din cestiune. Deputatii din opositiune, cari au demissionatu cu acésta ocasiune suntu: Manolache Costache Jepureanu, Cogalniceanu, Vernescu, Ionu Bratéanu, Stolojanu, Chitiu, Candiano-Popescu, Al. G. Golescu, C. Fotza si Furculescu. — Camer'a a decisu a nu primí acésta demissiune. — Se pregatesce o petitiune cu dieci de mii de subscrieri, spre a o presentá Dom-

nitoriului cu rogarea, cá se nu sanctioneze nice conventiunea comerciala inchiata cu Austr'o-Ungari'a, nice actulu de concessiune datu companiei Crawley. — Acésta incercare este cea din urma, inse candu unele acte de asemene grava natura ajungu pana pre més'a Domnitoriului, atunci cu greu se mai strica ce s'a facutu, si de buna sama petentii suntu prea convinsi, ca rogarea loru nu se va luá in consideratiune, inse cu tóte aceste si -si facu detorint'a. — In di'a de 29 Iuniu st. v. candu s'a primitu in camera conventiunea comerciale cu Austro-Ungari'a, diariulu „Romanulu“ a aparutu cu cadru negru. — Sessiunea estraordinaria a camereloru s'a inchisu prin messagiu domnescu in di'a de 4 Iuliu.

Alb'a-Iuli'a, 16 Iuliu 1875.

Diu'a de 24 Iuniu, memorabila in istori'a monarchiei austrisce si stralucita pentru poterea armata a acestei-a, s'a serbatu aici si in estu anu in modulu celu mai cuviintiosu.

Orunt'a di de pre campurile dela Custozz'a, ni revocá in memoria maretiele virtuti de eroismu, bravura si constantia ce armat'a de sudu, sub intielept'a conducere a victoriosului archiduce Albrecht, au desvoltatu pentru patria, tronu si dinastia.

Sangerós'a lupta din anulu 1866, la care dieci de mii fii alesi ai natiunii romane au fostu gat'a a-si versá sangele, a doveditu din nou credinti'a loru neclatita si tare cátra supremulu loru comandante, iubirea loru de patria, si eminentele loru virtuti militari.

Unu adeveratu bunu ostasiu este si unu adeveratu cetatianu alu statului, unu adeveratu fiiu alu patriei sale.

La Custozz'a frunt'ea, fal'a si mandri'a braviloru a fostu vechiulu regimentu granitiariu naseudeanu, astadi regimentulu nr. 50, Mare duce de Baden, alu cáruí carcu de intregire este chiaru orasiulu nostru, unde se si afla regimentulu de reserva.

Acestu regimentu gloriosu s'a portatu in amentitulu anu astfelu, in catu a castigatu si atuncia d'osebitele laude si recunoscintie ale prea bunului domnitoriu si ale marelui archiduce.

Memorabil'a di a imbracatu deci in vestminte festive garnisiunea d'aici, mai alesu amentitulu regimentu, care in frunte cu stralucitulu corpu alu oficialiloru a luatu parte la mis'a solenna si la parastasu, celebrate in absentí'a morbosului protopopu, de capelanulu seu d-lu Avramu Stoianu, insocitu d'unu altu domnu preotu in beseric'a romana din Lipoveni.

In fine zelosulu capelanu adresá ostasiloru unu discursu acomodatu si petrunsu de poterea sentiementeloru, ascultatu de toti cu mare atentiune. Discursulu a storsu lacrime din ochii acestoru bravi, mai alesu din ai celoru, cari au trecutu preste acele dile dureróse, si acum'a steteau decorati pentru faptele loru, aducundu-si aminte de periculele invinse.

In frunte am vediutu pre nobilulu comandante alu regimentului br. Ende, ambii maiori, multi capitani decorati si cu nume bunu, intre ei unii din vechii granitiari bravi, oficiari subalterni asemene distinsi, si multi subalterni dela sergenti la vale, decorati pentru eroismu, pentru virtuti.

Toti erau miscati de poterea discursului, din care fia-care vorba erá amesurata animei unui adeveratu ostasiu, reamentindu gloriosulu trecutu alu stralucitei si decoratei flamure granitiaresci: „Virtus romana rediviva!“

Acésta di, am cetitu, cá s'a serbatu inca in mai multe garnisiuni ale imperiului de cátra regimentele competente,

Astfelu de serbatori sunt prescrise chiaru si prin regulamentele respective, si neci candu si nicaiuri n'ar' trebui parasite.

In fine, din bunavointi'a d-lui capelanu, si dupa repetite rógari ve potu aclude si amentitulu discursu, care ve rogu alu dá publicitátii in tóta estensiunea s'a. Martetiu.

Discursulu d-lui capelanu Avramu Stoianu la serbarea de susu.

Bravi soldati! Aduceresa amente de faptele maretie ale braviloru si onorarea acelor'a este simtirea cea mai placuta a fia-carui ostasiu adeveratu. Bravur'a, credinti'a si statornici'a acelor'a, cari s'au luptatu si s'au sierfitu in gréle timpure pentru monarchia si tronu imple peptulu fia-carui soldatu cu fala si mandria, si-iu insufletiescu a se face vrednicu de aceli bravi si probati luptatori, fii alui Marte.

Astadi se implinescu 9 ani de dile, candu in lupt'a inversiunata si sangerósa dela Custozz'a, gloriosulu regimentu Baden prin statornici'a si bravur'a s'a minunata a otaritu batali'a si a smulsu stralucit'a cununa de invingere pentru armat'a de Sud a prea bunului nostru imperatu.

Regimentulu Baden are frumósa istoria, precumu raru are altu regimentu, si elu la Custozz'a s'a portatu cu acea vitegia, cu care s'au luptatu betranii granitiari romani nasaudeni pre tempulu lui Napoleonu Bonaparte si in amarele dile dela 1848/9, pentru care portare stralucita granitiarii au castigatu laudele inaltei case domnitórie, a imperatului insusi, comu si frumósa **Medalia mare de auru** depre steagu, ceea ce nu are nece unu altu regimentu de infanteria.

Fratiloru! Deci si voi astfelu precumu priviti cu fala si placere la bravurele neperitórie ale premersiloru vostri frati, astfelu se ve nisuiti si voi, déca óra va suná, a imitá pre aceli bravi si a inmulti laurii gloriosului vostru regimentu.

Lucrati si luptati cu barbatia, pentru-cá urmatorii in acestu regimentu si dela voi se mostenésca verguritatea unicului steagu decoratu, si vestea nepatata si neindoita a vechiului regimentu granitiarescu nasaudeanu Baden.

Luati de pilda pre bravii eroi dela Custozz'a, cá si voi sei poteti urmá, candu-vointi'a imperatului, binele patriei vóstre va cere acestu raru si scumpu sacrificiu dela voi.

Totu déun'a la celu de antaiu sunetu alu Bucsimului se fiti gata, se sariti cu armele in mani, se luptati cu credintia si barbatia aparandu cu sangele dein urma pre domnitoriu, patria si totu ce ve este scumpu pre acestu pamentu. Astfelu, incarcati cu laude si bravura se ve pomenésca si pre voi fiii si nepotii vostri.

Vedeti dóra soldatiloru!

Diu'a de 24 Iuniu este o mare serbatóre pentru voi. Nu o uitati nece odata si pastrati-o cu scumpatate in peptulu vostru pana candu veti trai. Fiti mandri si superbi, cá sunteti fiii acestui regimentu gloriosu si faimosu.

Astfelu apoi veti ajunge si voi a fi spre mandri'a armatei, spre fal'a si binele fromósei vóstre patrie si a scumpei vóstre natiuni!

Éra pana atuncia veniti cu totii, cá inaintea acestui s. altariu se redicámu rogatiuni ferbinti la imperatulu imperatiloru D-dieulu poporuloru si alu natiuniloru pentru repausulu sufleteloru aceloru bravi cadiuti si remasi in lupt'a dela Custozz'a pre campulu de onóre!“

Textulu Conventiunei de comerciu dintre Romani'a si Austro-Ungari'a,

(Urmare.)

XXVI. Nici un dreptu specialu ori-care ar' fi, nu se va percepe nici pe navile pe Dunare nici pe marfurile, cari se afla pe aceste navi, afara de dreptorile de trecere (péage) platibile de navi la gurile Dunarii si la Portile de fer.

Totu assemenea va fi si pentru marfurile importate séu exportate reciprocu pe Dunare, cari, dupa ce au achitatu dreptorile de intrare séu de esire stabilite prin presenta conventiune, nu ar' fi supuse la nici un dreptu aditionalu. Cu tóte aceste taxe actualmente in vigóre in porturile Dunarei si stabilite in singurulu scopu de a ameliora stationarea vaseloru si de a favorisa executiunea unoru lucrari publice, destinate a facilita incarcarea marfuriloru, se vor puté preleva si pe viitoriu cu titlu de un dreptu aditionalu specialu, atatu dela vase catu si dela marfuri in conditiunile reglementeloru speciale publicate in acésta privintia.

Prin urmare marfurile importate in Romani'a séu exportate din acestu statu pe Dunare, si supuse la plat'a drepturiloru de intrare si de esire specifice si achitabile pe greutate, voru fi supuse, in orasiele situate pe malurile acestui riu si pentru efectele susu indicate, la unu dreptu aditionalu de 5% din sum'a drepturiloru de intrare respective, cari suntu de platitu in virtutea conventiunei de facia.

Marfurile importate séu exportate totu pe acésta cale si supuse la plat'a dreptariloru ad valorem voru fi possibile, totu cu acel'asi titlu, de unu dreptu aditionalu de $^1/_2$% din valórea loru constatata in conformitate cu pressent'a conventiune.

De asemenea bastimentele si corabiile de orce felu, care se voru opri in porturile si orasiele dupa malulu Romanu alu Dunarei, voru avé, candu voru usá de cheiurile statului séu ale comunelore se platésca, totu cu acel'asi titlu si pentru acelessi efecte, o taxa de cheagiu de 20 centime pe tona si dupa gradatiunea urmatória: pe a trei'a parte a tonagiului, déca cantitatea marfuriloru imbarcate séu debarcate nu trece peste a trei'a parte; pe dóue treimi, déca ea trece peste a trei'a parte si nu ajunge la dóue treimi; pe totu, déca trece peste dóue treimi din copriderea (potée) utilisabila a corabiei.

Nici o corabia, care atinge in timpulu unui'a si acelui'asi voiaju, séu in susulu séu in josulu riului, mai multe schele dupa malulu Romanu, nu va poté fi supusá la plat'a taxeloru de cheagiu cari, in totalitatea loru, ar' exceda sum'a acestoru drepturi calculate pe 20 centime pe tóta cuprinderea vasului.

Tonagiulu vaseloru va fi stabilitu dupa sistemulu si regulile adoptate de comissiunea europeana a Dunarei. Bastimentele de statu, de posta séu de pasageri, cari useza de cheiuri, voru fi scutite de plat'a acestei taxe, si voru fi mentienute, pe langa acést'a, tóte celelalte scutiri acordate vaseloru pana acum sub orce titlu ar' fi.

XXVII. Pana in momentulu in care se voru face regulamentele de navigatiune séu de politia fluviala pentru Dunare, prevediute de art. 17 alu tratatului din Parisu dela 1856, legile si prescriptiunile promulgate in acésta privintia de fia-care din cele dóue inalte parti contractante voru fi combinate, pe catu se póte, prin o comuna intielegere si in interessulu desvoltarei navigatiunei pe Dunare, si adaptate principiiloru in vigóre pe totu percursulu riului si mai cu séma pe partea sa in susu de Isakcea.

XXVIII. Tóte facilitatile acordate pana acum, din ambele parti, navigatiunei fluviale pe Dunare, voru fi mantienute in viitoriu si intinse pe catu se va poté.

Vapórele care facu unu servitiu regulatu de transportu voru poté operá pe Dunare, chiaru in timpulu noptiei, incarcarile si descarcarile fara nici o intardiare. Capitanii acestoru vapóre séu representantii loru voru depune, la sosirea loru, la biurourile loru séu organele de vama, o declaratiune specificandu marfurile descarcate. Functionarii de vama voru poté operá, in casu de trebuintia, visite si cautari pe vase cu asistenti'a organeloru consulare ale tierei carei'a apartinu aceste vase si care resida in acel'asi locu. Vice-consuliloru si altoru organe consulare respective, va aretá o óra precisa; si, déca aceste organe consulare ar' neglige de a merge in persóna séu de a se representá prin unu delegatu, se va procede in absinti'a loru. Nici o penalitate nu se va aplicá capitanului unui vaporu, déca numerulu coleturiloru descarcate este inferioru acelui'a pusu in declaratiunea presentata, candu capitanulu séu celu in dreptu nu va fi negligiatu de a informá pe biurouln de vama imediatu dupa descarcarea totala efectuata in o statiune, inainte inse cá vam'a se fi constatatu diferinti'a.

Capitanii acestoru vapóre nu voru fi priimiti a se presentá inaintea autoritatiloru locale pentru a formá custodiulu séu alte documente analóge si cari nu ar' fi indispensabile.

XXIX. Companiile de navigatiune si proprietarii vapóreloru, care facu unu servitiu regulatu de transportu pe Dunare voru poté dobendí, la debarcaderile statiuniloru vapóreloru, terrenurile necessarie pentru instalarea biurouriloru, atelieruriloru si magasineloru loru, si le va fi permisu de a stabilí in acele locuri magasine speciale, care voru fi considerate cá intreposite de indata ce voru respunde la tóte cerintiele legiloru tierei in vigóre asupra acestui punctu.

XXX. Avendu in vedere circumstantiele excepionale create relatiuniloru comerciale dintre monarchi'a austro-ungara si principatulu Romaniei pe acea parte a teritorieloru loru, unde fruntarele loru se atingu imediatu, cá si pe calea Dunarei, si considerandu caracterulu specialu alu comerciului, care, prin conditiunile so'iului si a le naturei productelor celoru dóue tieri, este unu complimentu indispensabile pentru existenti'a locuitoriloru reciproci, s'a conveuitu, cu acésta ocasiune, in privinti'a acestui comerciu, unu aranglamentu speciale ale carui stipulatiuni se gasescu consemnate in unu actu adi-

tionalu, care face parte integranta din acésta conventiune.

XXXI. Conventiunea de facia va remané in vigóre in timpu de 10 ani din diu'a schimbarii ratificariloru. In casulu candu nici un'a din inaltele parti contractante nu ar' fi notificatu, cu 12 luni inainte de finele acestei periode, intentiunea sa de ai face se-i inceteze efectele, ea va remané obligatória pana la expiratiunea unui anu din diu'a in care un'a séu alt'a din cele dóue inalte parti contractante o va fi denuntiatu.

Dispositiunile, cari procedu voru fi executorii in ambele state o luna dupa schimbarea ratificariloru.

Cele dóue inalte parti contractante -si reserva dreptulu de a introduce mai tardiu, si prin o comuna intielegere, in acésta conventiune, modificatiuni, cari s'ar' crede conforme spiritului si principiiloru sale si a caroru oportunitate ar' fi demonstrata de experientia.

XXXII. Conventiunea de facia va fi ratificata si ratificarile voru fi schimbate in Bucuresci catu se va poté mai iute.

Dreptu care plenipotentiarii respectivi au semnat'o si au pusu pe dens'a sigiliulu armeloru loru.

Facuta in indoitu exemplare in Vien'a la 22 Iuniu 1875.

(Subscrisu) **G. Costaforu.** (L. S.) (Subscrisu) **Andrássy.** (L. S.)

(Urméza tarif. A, B, C, actulu additionale si protocolulu finale.)

Convocare. Despartiementulu I alu Associatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu -si va tiené adunarea generala in opidulu Feldióra la 13/25 Iuliu a. c. la 9 óre demaneati'a, la care suntu invitati toti membrii ordinari, ajutatori si binefacatori ai Associatiunei din districtulu Brasiovului si Treiscaneloru impreuna cu óspetii dela baile din Z'zinu si Valcele (Elópatak).

Brasiovu in 23 Iuniu 1875.

Ioanu Petricu, presiedinte. Dr. Nicolau Popu, actuariu.

Nr. 10—1875.

Concursu.

La scól'a capitala-normala gr. or. din Saliste, se escrie concursu pentru postulu de o invetiatorésa la fetitie.

Conditiunile suntu urmatóriale:

1. Invetiatorés'a se fia dibace in tóte lucrurile de mana femeesci, si anumitu si in dexteritatea de croitu.

2. Se cunósca gradinaritulu de legumi.

3. Se scie vorbi, ceti si scrie perfectu romanesce.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu:

a) Salariu anuale de 300 fl. v. a. in bani gat'a, séu

b) Salariu anuale de 250 fl. v. a. in bani gat'a, cuartiru liberu naturale si 3 stangini de lemne.

Concurentele, cari voru dovedi ca sciu si vreuna din celelalte dóue limbi ale patriei se voru preferi.

Terminulu de concursu se statoresce la **18 Augustu 1875 c. n.**

Concurentele -si voru indreptá petitiile loru de concursu la comitetulu parochiale gr. orientalu in Saliste. —

Saliste in 15 Iuniu 1875.

Comitetulu parochiale gr. or. in intielegere cu parintele protopopu tractuale.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatorésa la scól'a gr. cath. romana din opidulu Siomcut'a-mare in districtulu Chiorului, se deschide concursu pana in **20 Augustu** a. c. c. n.

Emoluminele suntu: salariu anualu 400 fl. v. a., pentru cuartiru 40 fl., scriptoristicu 15 fl. v. a., afara de aceste decumva va voi a da lectiuni private la fetitie in scintie mai inalte si in limbi culte, póte conta si la alte venite. —

Dela concurinte se poftesce:

1. Se fia absolvitu cursulu pedagogicu.

2. Cá se scia perfectu limb'a romana, care e limb'a propunerii, afara de acésta cea maghiara si germana.

3. Cá se propuna si invetia fetitiele si la lucrurile casnice, manuale si economice.

Doritóriele de a concure au a-si adressá suplic'a cu documintele recerute la ori care dintre subscrisii.

Siomcut'a-mare in 10 Iuniu 1875.

Dr. Ion Colceriu,
cá presiedinte alu sen. scolare.

Georgiu Miculu,
prim. opidanu.

(Celelalte diaria romane inca-su rogate se binevoiésca a reproduce acestu concursu. Ier. Ratiu notariu opidanu).

La fondulu edificandei scóle gr. cath. in Sibiiu, au mai contribuitu urmatorii benevoitori:

1. D. directore alu Albinei, Visar. Romanu a subscrisu cá ofertu solvindu in rate lunarie 10 fl., din care s'a solvitu degia pre 2 luni 2 fl. v. a.

2. D. secretariu consistoriale gr. or. Nicolae Fratesiu a solvitu 2 fl.

3. D. protopopu gr. or. Ioane Popescu a contribuitu 1 fl.

4. D. directore alu Bancei Transilvaniei Dr. Aureliu Brote a contribuitu 1 fl.

5. D. juristu la Academi'a reg. de aici Laurentiu Negrea a subscrisu 1 fl. 20 cr., din care a solvitu 30 cr.

6. D. proprietariu Stefanu Suciu a contribuitu 1 florinu.

7. Nicolae Tiabr'a a contribuitu 50 cr.

Susu-numitiloru p. t. domni contribuitori spre scopulu indigitatu, li se esprima prin acést'a cea mai cordiala recunoscientia.

Din siedinti'a senatului scolasticu parochiale gr. cath. tienuta la Sibiiu in 4 Iuliu c. n. 1875.

— Societatea „Juli'a" a junimei romane dela universitatea din Clusiu tienendu in 4 Iuniu a. c. maialu in gradin'a ospetariei „regina Angliei," venitulu totale a fostu 92 fl. v. a., din care subtragunduse spesele 86 fl. 98 cr., remane pentru societate venitu curatu 5 fl. 2 cr. v. a., cari s'au si depusu in cass'a de pastrare.

Peste taxe a platitu Cl. d. Dr. Gregoriu Silasi 50 cr., Iosifu Cioplea 50 cr. si D. Cosm'a preotu in Jucu 1 fl., pentru cari contribuiri le esprima societatea multiamita! A. C. cassariu.

Mai nou.

Adunarea gen. estraord. a **Associatiunei** transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a pop. rom. se tienú in 18/7 la Alb'a-Iuli'a in besericia greco-or.

Dupa servitiulu divinu deschise siedinti'a Ill. sa d. vice-presiedinte Iacobu Bolog'a, cu o cuventare petrundatória, amintendu lovitur'a cea aspra ce causá atata Associatiunei, catu si natiunei intregi mórtea br. L. B. Poppu, fostului presied. de toti iubitu si stimatu.

Dupa acést'a alegundu-se unu notariu ad hoc cetí ordinea dilei si d-lu v.-presiedinte provocá adunarea se hotarésca, ca unde se fia adunarea generale ordinaria din estu anu, de órace multe cause importante nu permitu cá se se tiena la Lugoiu, precum se hotarise in anulu trecutu.

Dupa propunerea d-lui v.-presiedinte s'a hotaritu cá adunarea din anulu curentu se fia la Regin u in Duminec'a dupa s. Maria, candu va fi si alegerea presiedintelui Associatiunei.

Nr. 2521/v. c. — 1875. 2—3

Concursu.

Devenindu vacantu postulu de ingeneriu in comitatulu Turdii, cu care este impreunatu unu salariu anuale de 900 fl. v. a., prin acest'a pentru ocuparea acestui postu se deschide concursu pana in **1-a Septembre a. c.** —

Competentii la acestu postu au deci pana la terminulu susu amintitu a-si asterne cererile concursuali, instruite conformu §-lui 67 alu art. de lege XLII din anulu 1870.

Turd'a, in 28 Iuniu 1875.

Vice-comitele comitatului Turdii

Alexiu Miksa m/p.
Vice-comite.

DEPUNERI
de capitale spre fruptificare

se primescu la institutulu subsemnatu:

a) pre langa anunciarea radicarii in sensulu statuteloru cu **6%** interesse;

b) sub conditiune, de a se anunciá institutului radicarea depunerii la **trei** luni inainte, cu **6½%** interesse;

c) sub conditiune, de a se anunciá institutului radicarea depunerii la **siese** luni inainte cu **7%** interesse.

Cu privire la conditiunile b) si c) deponentulu are a se dechiará in diu'a depunerii, ca-ci altcumu inlocarea se va privi cá urmata sub conditiunea a).

Interessele incepu cu diu'a, care urméza dupa diu'a depunerii, si incéta cu diu'a premergatória dilei, in care se radica depunerea cu acelu adausu inse, ca numai dela acele capitale se dau interesse, cari stau depuse la institutu celu pucinu 15 dile.

Depunerile prin posta pre langa comunicarea adresei deponentelui, se resolvu totu-deaun'a in diu'a primirei. Asemene se potu efeptuí prin posta anunciari si radicari de capitale.

Sibiiu, 17 Iuniu 1875.

„ALBIN'A"
Institutu de creditu si de economii
3—4 **in Sibiiu.**

Pretiurile piacei

in 16 Iuliu 1875.

Mesura	Specia fructeloru		Pretiulu fl.	Pretiulu cr.
Metreta austriaca-40 cope	Grau	fruntea	4	—
		midiulociu	3	86
		de diosu	3	54
	Mestecatu		3	2
	Secara	fromósa	2	20
		de midiulocu	2	12
	Ordiulu	frumosu	2	54
		de midiulocu	2	34
	Ovesulu	frumosu	1	80
		de midiulocu	1	74
	Porumbulu		2	88
	Meiu		5	14
	Hrisca		—	—
	Maserea		3	40
	Lintea		6	66
	Fasiolea		4	56
	Semenția de inu		7	32
	Cartofi		—	—
Punțu	Carne de vita		—	18
	„ de rimatoriu		—	28
	„ de berbece		—	—
Centenariu	Seu de vita prospetu		20	—
	„ „ „ topitu		—	—

Cursurile

la bursa in 20 Iuliu 1875 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 25	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	8 „ 89	„ „
Augsburg	—	—	101 „ 35	„ „
Londonu	—	—	111 „ 65	„ „
Imprumutulu nationalu	—		74 „ 15	„ „
Obligatiile metalice vechi de 5%			70 „ 85	„ „
Obligatiunile rurale ungare			81 „ 90	„ „
„ „ temesiane			80 „ 25	„ „
„ „ transilvane			79 „ 75	„ „
„ „ croato-slav.			83 „ 50	„ „
Actiunile bancei	—	—	938 „ —	„ „
„ creditului	—	—	218 „ —	„ „

Redactoru respundietoriu
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tipariulu lui
IOANE GOTT si fiiu HENRICU.